SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE JULIANE KOKOTT,
predstavljeni 28. januarja 2010[1]

I – Uvod

1. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska), zadeva razmerje med Uredbo Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah[2] na eni strani ter Ženevsko konvencijo o pogodbi za mednarodni cestni prevoz blaga z dne 19. maja 1956 (CMR)[3] na drugi.

2. Člen 71 Uredbe št. 44/2001 dopušča, da se mednarodnopravne konvencije držav članic o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb na posebnih pravnih področjih v določenih okoliščinah še naprej uporabljajo. Predložitveno sodišče želi pojasnitev razmerja med nekaterimi ureditvami CMR in Uredbo. Na to se navezujejo vprašanja, ali je Sodišče pristojno za razlago CMR ter, po potrebi, kako razumeti določbe o drugačni vrsti litispendence (*lis pendens*) in izvrševanje tujih sodnih odločb iz člena 31 navedene konvencije.

II – Pravni okvir[4]

A – *CMR*

3. CMR določa posebne ureditve za mednarodno pogodbo o cestnem prevozu blaga, zajema pa materialne določbe in postopkovna pravila. Že v času veljavnosti Bruseljske konvencije o pristojnosti in izvrševanju sodb

1 – Jezik izvirnika: nemščina.

2 – UL L 12, str. 1, v različici, ki se uporablja v tej zadevi, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 1791/2006 z dne 20. novembra 2006, UL L 363, str. 1.

3 – Zavezujoči sta angleška in francoska različica CMR (objavljeni v *Recueil des traités des Nations unies* 1961, r. 5742, str. 190). Tu je uporabljen uradni nemški prevod, natisnjen v nemškem uradnem listu *Bundesgesetzblatt* 1961 II, str. 1120. Uradna kratica „CMR“ izhaja iz francoskega naslova konvencije („**C**onvention relative au contrat de transport international de **M**archandises par **R**oute“).

4 – Ker je bila Pogodba ES z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe 1. decembra 2009 nadomeščena s PEU in PDEU, se bom v teh sklepnih predlogih sklicevala na določbe, ostevilčene po sedaj veljavnih pogodbah, če ni treba uporabiti določb Pogodbe ES. Če je sodna praksa Sodišča navedena s sklicevanjem na predhodne določbe, izhajam iz dejstva, da to velja tudi za nove določbe, če te niso bistveno spremenjene. Uporabljala bom poimenovanja iz novih pogodb (predvsem Unija namesto Skupnosti).

v civilnih in trgovinskih zadevah iz leta 1968 [5], ki je predhodnica Uredbe št. 44/2001, je bila pripoznana kot posebna konvencija v smislu določbe, ki je predhodnica člena 71 Uredbe št. 44/2001. [6] Medtem so jo ratificirale vse države članice.

4. Člen 31 CMR določa:

„(1) Za vse spore, ki izhajajo iz vrst prometa, ki jih ureja ta konvencija, lahko tožnik poleg sodiščem držav pogodbenic, ki so jih države pogodbenice soglasno določile, zadevo predloži sodiščem držav, na ozemlju katerih:

a) ima toženec stalno prebivališče, glavni poslovni sedež ali podružnico ali zastopstvo, prek katerega je bila sklenjena prevozna pogodba, ali

b) sta prevzemni ali namembni kraj.

in lahko zadevo predloži samo tem sodiščem.

(2) Kadar zaradi spora v smislu prvega odstavka začne teči postopek pred sodiščem, ki je pristojno po navedenem odstavku, ali kadar tako sodišče izreče sodbo v takem sporu, nove tožbe zaradi istega predmeta med istima strankama ni mogoče vložiti, razen če sodne odločbe sodišča, pri katerem je bila vložena prva tožba, ni mogoče izvršiti v državi, v kateri je vložena nova tožba.

(3) Ko postane sodba, ki jo je izdalo sodišče države pogodbenice v sporu v smislu prvega odstavka, v tej državi izvršljiva, postane izvršljiva tudi v vseh drugih državah pogodbenicah, takoj ko so v zadevni upoštevni državi izpolnjene v ta namen predpisane zahteve obličnosti. Te zahteve obličnosti pa ne smejo voditi v stvarno revizijo.

(4) Določbe tretjega odstavka tega člena se uporabljajo za sodbe v kontradiktornem postopku, sodbe, izdane v nenavzočnosti, in sodne poravnave, ne uporabljajo pa se za sodbe, ki so izvršljive le začasno, in razsodbe, s katerimi se tožniku, ki v celoti ali deloma izgubi tožbo, poleg stroškov postopka naloži odškodnina.

[…]“

5 – UL 1972, L 299, str. 32; prečiščeno besedilo UL 1998, C 27, str. 1.

6 – Glej seznam v Poročilu o Konvenciji o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah avtorja P. Jenarda (UL 1979, C 59, str. 1, 60).

5. Člen 47 CMR ureja pristojnost za razlago konvencije:

„Kakršen koli spor med dvema ali več pogodbenicami glede razlage ali uporabe te konvencije, ki ga pogodbenice ne morejo rešiti s pogajanji ali kako drugače, se na zahtevo ene od zainteresiranih pogodbenic predloži v odločanje Mednarodnemu sodišču."

B – *Pravo Evropske unije*

6. Člen 351(1) in (2) PDEU (prejšnji člen 307 ES) določa:

„Določbe Pogodb ne vplivajo na pravice in obveznosti, ki izhajajo iz sporazumov med eno ali več državami članicami na eni strani ter eno ali več tretjimi državami na drugi strani, sklenjenih pred 1. januarjem 1958, ali za države, ki so pristopile pozneje, pred datumom njihovega pristopa.

Kolikor takšni sporazumi niso združljivi s Pogodbama, država članica ali države članice, ki jih to zadeva, ustrezno ukrepajo, da bi odpravile ugotovljeno nezdružljivost. V ta namen si države članice po potrebi pomagajo in, kadar je primerno, sprejmejo skupno stališče."

7. Uvodne izjave 16, 17 in 25 Uredbe št. 44/2001 določajo:

„(16) Medsebojno zaupanje v ustreznost sodnega varstva znotraj Skupnosti opravičuje samodejno priznavanje sodnih odločb, izdanih v državi članici, ne da bi bil za to potreben kakršen koli postopek, razen v primerih njihovega izpodbijanja.

(17) Na podlagi omenjenega načela medsebojnega zaupanja mora biti postopek za izvršljivost sodne odločbe, izdane v eni državi članici, v drugi državi članici učinkovit in hiter. Izvršljivost sodne odločbe mora biti zato razglašena tako rekoč samodejno, zgolj na podlagi povsem formalnega preverjanja predloženih listin, ne da bi sodišče imelo možnost pri tem po uradni dolžnosti uveljavljati kateri koli razlog za neizvršljivost iz te uredbe.

[…]

(25) Zaradi spoštovanja mednarodnih obveznosti, ki so jih prevzele države članice, ta uredba ne sme vplivati na konvencije na posebnih pravnih področjih, katerih podpisnice so države članice.“

8. Člen 27 Uredbe št. 44/2001 za kolizijo sočasne litispendence v zvezi z istim zahtevkom pred sodišči več držav članic (*lis pendens*) določa naslednjo ureditev:

„(1) Če pred sodišči različnih držav članic tečejo postopki z istim zahtevkom med istima strankama, vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, po uradni dolžnosti prekinejo svoje postopke, vse dokler se ne ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek.

(2) Ko se ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek, se vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, izrečejo za nepristojna v korist tega sodišča.“

9. Člen 34 Uredbe št. 44/2001 glede zavrnitve priznanja tuje sodne odločbe predvideva naslednje možnosti:

„Sodna odločba se ne prizna

1. če bi bilo njeno priznanje v očitnem nasprotju z javnim redom v državi članici, v kateri se zahteva priznanje;

[…]

3. če je nezdružljiva s sodno odločbo, izdano v sporu med istima strankama v državi članici, v kateri se zahteva priznanje;

[…]“

10. Člen 35 Uredbe št. 44/2001 dodaja nadaljnje razloge za zavrnitev; njegov tretji odstavek določa:

„Brez poseganja v prvi odstavek pristojnosti sodišč države članice izvora ni dovoljeno preverjati. Preizkusa javnega reda iz točke 1 člena 34 ni dovoljeno uporabiti glede pravil o pristojnosti."

11. Če se v skladu s členoma 43 in 44 vloži pravno sredstvo zoper sodno odločbo o potrditvi izvršljivosti, se v skladu s členom 45(1) Uredbe št. 44/2001 ustrezno uporabljajo zgoraj navedeni razlogi za zavrnitev priznanja.

12. Člen 71 ureja razmerje Uredbe št. 44/2001 do konvencij, sklenjenih med državami članicami:

„(1) Ta uredba ne vpliva na nobeno konvencijo, pogodbenice katere so države članice in ki na posebnem pravnem področju ureja pristojnost, priznanje ali izvršitev sodnih odločb.

(2) Da bi se zagotovila njegova enotna razlaga, se odstavek 1 uporablja na naslednji način:

a) ta uredba ne preprečuje sodišču države članice, ki je pogodbenica konvencije na posebnem pravnem področju, da svojo pristojnost opre na to konvencijo […];

b) sodne odločbe, ki jih v državi članici izda sodišče, ki je oprlo svojo pristojnost na konvencijo na posebnem pravnem področju, se priznajo in izvršijo v drugih državah članicah v skladu s to uredbo.

Če sta tako država članica izvora kot zaprošena država članica pogodbenici konvencije na posebnem pravnem področju, ki določa pogoje za priznanje ali izvršitev sodnih odločb, se uporabljajo ti pogoji. V vsakem primeru se lahko uporabijo določbe te uredbe o postopku za priznanje in izvršitev sodnih odločb."

III – Dejansko stanje in vprašanja za predhodno odločanje

13. Družbi Siemens Nederland N. V. (Siemens) in TNT Express Nederland B. V. (TNT) sta aprila 2001 sklenili pogodbo o prevozu blaga v vrednosti 103.540 DEM in s težo 12 kg od Zoetermeera na Nizozemskem do Unterschleißheima v Nemčiji, kamor pa blago ni prispelo. Po ugotovitvah predložitvenega sodišča se za pogodbo uporabljajo določbe CMR.

14. Družba TNT je 6. maja 2002 vložila tožbo pri Rechtbank Rotterdam, s katero je želela doseči ugotovitev, da v odnosu do družbe AXA Versicherung AG (AXA), Siemensovega zavarovatelja, ne odgovarja prek najvišje jamstvene meje, predvidene v členu 23 CMR (8,33 posebne pravice črpanja (trenutno ustreza 8,98 EUR)). Tožba je bila zavrnjena s sodbo z dne 4. maja 2005. Družba TNT je proti njej vložila pravno sredstvo pri Gerechtshof te 's-Gravenhage.

15. Družba AXA je 20. avgusta 2004 pri Landgericht München I (Deželno sodišče München I) vložila tožbo proti TNT zaradi nadomestila škode, ki je bila njeni zavarovanki povzročena z izgubo blaga.

16. Družba TNT je v tem postopku sprožila ugovor drugačne vrste litispendence iz člena 31(2) CMR. Deželno sodišče je menilo, da je pristojno za to zadevo, saj pri negativni ugotovitveni tožbi, ki jo je vložila družba TNT, in pri dajatveni tožbi, ki jo je vložila družba AXA, v skladu z ustaljeno sodno prakso Bundesgerichtshof (BGH, nemško zvezno sodišče) ne gre za „isti predmet“ v smislu člena 31(2) CMR, in je družbo TNT s sodbama z dne 4. aprila in 7. septembra 2006 obsodilo na plačilo odškodnine.

17. Družba AXA je 6. marca 2007 pri Rechtbank Utrecht zaprosila za potrditev izvršljivosti odločbe Deželnega sodišča München I. Temu zahtevku je bilo 28. marca 2007 ugodeno z začasno odredbo. Proti temu uporabljeno pravno sredstvo v skladu s členom 43 Uredbe št. 44/2001 ni bilo uspešno.

18. Družba TNT je svojo zahtevo dalje uveljavljala z vložitvijo kasacijske pritožbe pri Hoge Raad. V utemeljitvi navaja, da člen 31 CMR izpodrine prepoved preizkušanja pristojnosti izhodiščnega sodišča iz člena 35(3) Uredbe št. 44/2001. V času vložitve kasacijske pritožbe Gerechtshof te 's-Gravenhage še ni odločilo o pravnem sredstvu, ki ga je družba TNT vložila proti sodbi Rechtbank Rotterdam, ki je zavrnila negativno ugotovitveno tožbo.

19. V teh okoliščinah se je Hoge Raad odločilo, da Sodišču v predhodno odločanje predloži ta vprašanja:

1. Ali je treba člen 71(2)(b), drugi pododstavek, Uredbe (ES) št. 44/2001 razlagati tako, da

   (a) se posebna ureditev priznavanja in izvrševanja iz posebne konvencije prednostno uporablja pred ureditvijo iz Uredbe št. 44/2001 le, če ureditev iz posebne konvencije zahteva izključnost, ali

   (b) da je ob istočasni uporabi pogojev za priznavanje in izvrševanje iz posebne konvencije in pogojev iz Uredbe št. 44/2001 vedno treba uporabiti pogoje iz posebne konvencije, tistih iz Uredbe št. 44/2001 pa se ne sme, tudi če v posebni konvenciji ni določeno, da se jo uporabi prednostno pred drugimi mednarodnimi ureditvami priznavanja in izvrševanja?

2. Ali je Sodišče – da bi preprečilo medsebojno odstopajoče odločitve o koliziji pravil iz prvega vprašanja – pristojno, da poda za sodišča držav članic zavezujočo razlago Konvencije o pogodbi za mednarodni cestni prevoz blaga, podpisane v Ženevi 19. maja 1956 (CMR), v delu, v katerem se ta nanaša na področje, ki je urejeno v členu 31 te konvencije?

3. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen in odgovor na prvo vprašanje pod točko (a) ravno tako, ali je treba ureditev priznavanja in izvrševanja iz člena 31(3) in (4) CMR razlagati tako, da ne zahteva izključnosti in pušča prostor za uporabo drugih mednarodnih pravil o izvrševanju, ki tako kot Uredba št. 44/2001 omogočajo priznavanje in izvrševanje odločb?

   Če bo Sodišče pritrdilno odgovorilo na prvo vprašanje pod (b) in poleg tega tudi na drugo vprašanje, predlaga Hoge Raad glede na nadaljnjo presojo kasacijske pritožbe še ta tri vprašanja:

4. Ali člen 31(3) in (4) CMR sodišču zaprošene države omogoča, da glede predloga za potrditev izvršljivosti preveri, ali je bilo sodišče države izvora mednarodno pristojno za odločanje o sporu?

5. Ali je treba člen 71(1) Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da ima ob istočasnem izpolnjevanju pogojev za uporabo ureditve litispendence iz Konvencije CMR in pogojev za uporabo te ureditve iz Uredbe št. 44/2001 ureditev litispendence iz Konvencije CMR prednost pred ureditvijo litispendence iz Uredbe št. 44/2001?

6. Ali se ugotovitveni zahtevek, ki je na Nizozemskem predložen v okviru obravnavane zadeve, in odškodninski zahtevek, ki se uveljavlja v Nemčiji, nanašata na „isti predmet“ v smislu člena 31(2) CMR?

20. V postopku pred Sodiščem so stališča izrekli TNT, vlade Nizozemske, Češke republike in Nemčije ter Evropska komisija.

IV – Pravna presoja

A – *Uvodna pripomba*

21. V primeru povzročene škode ali izgube pri prevozu sta mogoči tožbi obeh strani: tožba za nadomestilo škode, ki jo vloži upravičenec do razpolaganja z blagom (pošiljatelj ali prejemnik), in nasprotno tožba prevoznika na podlagi ugotovitve prevoznika, da za škodo ni odgovoren oziroma da je odgovoren kvečjemu v omejenem znesku (tako imenovana negativna ugotovitvena tožba).

22. Pri tem se odškodninske ureditve CMR pred sodišči držav pogodbenic CMR razlagajo različno. Prekoračitev meje odgovornosti iz člena 29 CMR, ki je odvisna od stopnje krivde, se razlaga včasih ožje, včasih širše. [7] To lahko povzroči tekmovalnost obeh strank, da se obrneta na sodišče, katerega razlaga je ugodnejša za posamezno stran. [8] Posledica je, da neredko tečejo vzporedni postopki pred sodišči različnih držav.

23. Člen 31 (2) CMR sicer določa, da je nova tožba načeloma nedopustna, če že teče postopek „zaradi istega predmeta med istima strankama“ (pravilo *lis pendens*). Ker pa sodišča držav pogodbenic tudi glede razlage tega

7 – Glej pregled v H. Jesser-Huß, *Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch*, 2. izdaja, München 2009, člen 29 CMR, točke od 8 do 13.

8 – Glej ugotovitve generalnega pravobranilca Strikwerda na Hoge Raad der Nederlanden z dne 5. septembra 2008 v postopku v glavni stvari, str. 4, točka 9 in navedena sodna praksa.

pravila *lis pendens* niso poenotena,[9] posledično niso izključeni vzporedni postopki.

24. Sodišča nekaterih držav pogodbenic CMR, vključno z nemškimi, pojem „isti predmet“ razlagajo ozko. Menijo, da zgoraj navedeni obojestranski tožbi ne zadevata „istega predmeta“, saj se ena nanaša le na (negativen) ugotovitveni zahtevek, druga pa na dajatev. Vendar cilj pravnega varstva dajatvene tožbe presega predmet spora ugotovitvene tožbe, tako da predmeta spora nista enaka. Litispendenca negativne ugotovitvene tožbe tako ne ovira vložitve dajatvene tožbe.[10]

25. Temu primerno je Deželno sodišče München I menilo, da je pristojno za razsojanje o dajatveni tožbi družbe AXA, čeprav je na Nizozemskem že tekla negativna ugotovitvena tožba družbe TNT.

26. Hoge Raad tako kot sodišča drugih držav pogodbenic[11], nasprotno, meni, da ima v skladu s členom 31(2) CMR negativna ugotovitvena tožba, ki je bila vložena prej, prednost pred pozneje vloženo dajatveno tožbo. V tem okviru se med drugim sklicuje na sodno prakso Sodišča glede pravila *lis pendens* v členu 21 Bruseljske konvencije.[12]

27. Obravnavani postopek v glavni stvari pa je že v napredni fazi. Ne gre več samo za vprašanje, ali je sodišče, ki mu je bila zadeva predložena, pristojno za odločitev o dajatveni tožbi, čeprav je nasprotna stranka pred tem pred sodišči druge države članice vložila negativno ugotovitveno tožbo, saj je Deželno sodišče München I že izdalo izvršljivo sodbo. Nizozemska sodišča morajo sama odločiti, ali je to sodbo mogoče priznati in izvršiti na Nizozemskem. Vprašanje, ali se v tem okviru sploh sme preizkusiti pristojnost izvornega sodišča, je eno ključnih v obravnavanem postopku.

9 – Glej navedeno sodno prakso v J. Haubold, CMR und europäisches Zivilverfahrensrecht – Klarstellungen zu internationaler Zuständigkeit und Rechtshängigkeit (CMR in evropsko pravo v civilnih postopkih – Pojasnila glede mednarodne pristojnosti in litispendence), *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts – IPRax* 2006, 224, 227 in opombi 24 in 25.

10 – BGH, sodbi z dne 20. novembra 2003 I ZR 102/02 in I ZR 294/02, dostopni na spletni strani www.bundesgerichtshof.de.

11 – Glej Österreichischer Oberster Gerichtshof (avstrijsko vrhovno sodišče, OGH), sodba z dne 17. februarja 2006 (10 Ob 147/05 y), in Court of Appeal of England and Wales (pritožbeno sodišče Anglije in Walesa, Združeno kraljestvo), sodba z dne 23. januarja 2001 v zadevi Andrea Merzario Ltd Internationale Spedition Leitner Gesellschaft GmbH ((2001) EWCA civ. 61, točke od 80 do 98 in od 103 do 109).

12 – Glej sodbi z dne 8. decembra 1987 v zadevi Gubisch Maschinenfabrik, 144/86, Recueil, str. 4861, točke od 14 do 19, in z dne 6. decembra 1994 v zadevi Tatry, C-406/92, Recueil, str. I-5439, točke od 37 do 45.

28. Člen 45(1) v povezavi s členom 35(3) Uredbe št. 44/2001 prepoveduje, da bi kot pogoj za priznavanje in izvrševanje preizkušali pristojnost sodišča države članice izvora. Čeprav je sodišče, ki je izdalo sodbo, po mnenju izvršilnega sodišča nepravilno prevzelo pristojnost, v skladu z Uredbo št. 44/2001 to ne more preprečiti potrditve izvršljivosti. V obravnavanem postopku je treba pojasniti, ali člen 31 CMR izključuje tako preizkušanje pristojnosti tudi v tej fazi postopka.

29. Posledično je za izvrševanje sodbe Deželnega sodišča München I na Nizozemskem pomembno, kako razmejiti področje uporabe CMR in Uredbe št. 44/2001. Le kadar CMR izpodrine ureditve Uredbe o priznavanju in izvrševanju, bi bilo izvršilno sodišče lahko pristojno, da preizkusi pristojnost sodišča, ki je izdalo odločbo, ki jo je treba izvršiti.

B – *Prvo vprašanje za predhodno odločanje*

30. Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem za predhodno odločanje zaproša za razlago člena 71 Uredbe št. 44/2001 glede razmerja med to uredbo in konvencijami držav članic, ki urejajo sodno pristojnost ter priznavanje in izvrševanje sodnih odločb na posebnih pravnih področjih (v nadaljevanju: posebne konvencije). Povzeto to pomeni, da želi izvedeti, ali člen 71 postavlja pogoj, da morajo ureditve posebnih konvencij zahtevati izključno veljavo, če naj bi se uporabljale prednostno.

31. V odgovoru na to vprašanje je treba najprej navesti nekaj splošnih pripomb o pomenu člena 71 Uredbe št. 44/2001.

32. Kot je glede predpisa predhodnika v členu 57 Bruseljske konvencije ustrezno ugotovil že generalni pravobranilec G. Tesauro v zadevi Tatry, gre pri njem za poseben koordinacijski predpis med Bruseljsko konvencijo oziroma Uredbo št. 44/2001 na eni strani in starimi sporazumi držav članic, ki obravnavajo sodno pristojnost oziroma priznavanje ali izvrševanje sodnih odločb na posebnih pravnih področjih, na drugi. [13]

33. Člen 71 Uredbe št. 44/2001 omogoča uporabo navedenih posebnih konvencij držav članic, tako da jim pod določenimi pogoji daje prednost pred področjem uporabe Uredbe.

13 – Sklepni predlogi generalnega pravobranilca G. Tesaura, predstavljeni 13. julija 1994 v zadevi Tatry (sodba navedena v opombi 12), točka 8.

34. Kot je Sodišče navedlo v sodbi Tatry, je namen te izjeme v tem, da se spoštujejo pravila iz posebnih konvencij o sodni pristojnosti ter priznavanju in izvrševanju tujih sodnih odločb, saj so bila ta pravila določena ob upoštevanju posebnosti pravnih področij, na katera se nanašajo. [14] Sicer pa iz petindvajsete uvodne izjave Uredbe izhaja, da naj bi člen 71 Uredbe št. 44/2001 državam omogočil, da izpolnijo mednarodne zaveze.

35. Vendar je ta omejitev področja uporabe Uredbe št. 44/2001 v nekakšnem napetostnem razmerju z načelno splošno veljavnostjo prava Unije in njegovo prednostjo pred nacionalnim pravom, vključno s konvencijami, ki so jih sklenile države članice. Da bi upoštevali splošno veljavnost Uredbe, jo je treba uporabiti vedno, kadar njena uporaba ni v protislovju s posebno konvencijo. Poleg tega je treba omejitve področja uporabe Uredbe razlagati ozko in so na mestu le, če so zahtevane zaradi spoštovanja posebne konvencije.

36. To ima dve posledici:

– člen 71 Uredbe daje prednost mednarodnopravnim ureditvam le v zvezi z vprašanji, ki so urejena v posebni konvenciji. [15] Če konvencija nekega vprašanja ne ureja ali ga ureja le nepopolno, se uporabljajo določbe Uredbe – po potrebi dopolnilno.

– če je neko vprašanje urejeno v konvenciji, vendar ta ureditev ne zahteva izključnosti, temveč je njena uporaba v razmerju do drugih ureditev opredeljena le subsidiarno oziroma kot izbirna alternativa, se ureditve Uredbe ne umaknejo v ozadje. [16] Nasprotno, mogoče jih je uporabiti namesto posebne konvencije.

37. Ta načela pridejo do izraza tudi v ureditvah člena 71(2) Uredbe, ki v določeni meri

14 – V opombi 12 navedena sodba Tatry, točka 24, izdana glede člena 57 Bruseljske konvencije. To ugotovitev pa je mogoče prenesti na skoraj dobesedno enako določbo člena 71 Uredbe št. 44/200. V skladu z devetnajsto uvodno izjavo Uredbe je treba namreč zagotoviti kontinuiteto med Konvencijo in Uredbo (glej sodbi z dne 23. aprila 2009 v zadevi Draka NK Cables in drugi (C-167/08, še nerešena zadeva pred Sodiščem, točka 20) in z dne 10. septembra 2009 v zadevi German Graphics (C-292/08, ZOdl., str. I-8421, točka 27)).

15 – V tem smislu v opombi 12 navedena sodba Tatry, točka 25.

16 – Tako na primer člen 23 Haaške konvencije o priznanju in izvrševanju odločb o preživnini, sklenjene 2. oktobra 1973 (dostopne na spletni strani www.hcch.net.), določa, da konvencija ne ovira uporabe drugih instrumentov za priznavanje in izvrševanje.

pomenijo izvedbene določbe ali konkretizacijo prvega odstavka določbe. [17]

38. Tako iz člena 71(2)(b), prvi pododstavek, izhaja, da je treba ureditve Uredbe o priznavanju in izvrševanju uporabljati tudi takrat, ko pristojnost za izdajo zadevne odločbe temelji na posebni konvenciji. Konvencija, ki vsebuje ureditve o sodni pristojnosti, se sicer uporablja namesto določb iz poglavja II Uredbe št. 44/2001. Vendar to ne pomeni popolnega izrinjenja Uredbe, ki bi imelo za posledico, da je poslej mogoče glede vprašanj, ki jih konvencija ne ureja (predvsem vprašanj, ki zadevajo priznavanje in izvrševanje), uporabljati nacionalno pravo. Nasprotno, uporabljajo se predpisi Uredbe o priznavanju in izvrševanju – ob upoštevanju drugega pododstavka določbe.

39. Člen 71(2)(b), drugi pododstavek, je osrednjega pomena za obravnavani primer. V skladu s prvim stavkom tega pododstavka veljajo pogoji za priznavanje in izvrševanje, ki jih ureja posebna konvencija, katere državi pogodbenici sta država izvora in zaprošena država. Iz te formulacije sledi obratni sklep, da je Uredbo mogoče uporabiti, če taka konvencija ureditve ne vsebuje ali pa je ureditev nepopolna.

40. Iz besedila določbe sicer ni jasno, ali morajo ureditve konvencije zahtevati tudi izključnost. Ker je treba omejitve področja uporabe Uredbe razlagati ozko, bi bilo vendarle v nasprotju z njenimi cilji, če bi njene ureditve lahko ostale neuporabljene tudi takrat, ko posebna konvencija za uveljavitev svojih ureditev tega ne zahteva nujno. [18]

41. V prid taki ozki razlagi člena 71 Uredbe št. 44/2001 na področju priznavanja in izvrševanja govori tudi načelo *favor executionis*, na katerem temelji Uredba. [19] Tako je Sodišče že v sodbi Tatry poudarilo, da je namen Bruseljske konvencije v „krepitvi pravnega varstva oseb s prebivališčem v Skupnosti ter olajšanju priznavanja sodnih odločb, da bi zagotovili njihovo izvrševanje“. [20]

17 – Sklepni predlogi generalnega pravobranilca G. Tesaura, predstavljeni v zadevi Tatry (sodba navedena v opombi 12), točka 8.

18 – Dalje glej primer dokumentov o ladijski plovbi po Renu v Poročilu o Konvenciji o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska avtorja P. Schlosserja (UL 1979, C 59, str. 71 in 79, točka 243).

19 – Glej uvodni izjavi 16 in 17.

20 – V opombi 12 navedena sodba Tatry, točka 25.

42. Če zadevna konvencija ne zahteva, da je mogoče tujo sodno odločbo izvršiti le pod pogoji, ki jih sama postavlja, temveč alternativno dopušča uporabo drugih določb, potem se v skladu z načelom *favor executionis* lahko uporabijo pravila, ki podpirajo izvršitev.

43. Pri tem bodo predvsem ureditve Uredbe št. 44/2001 v primerjavi z mednarodnimi konvencijami izvrševanje pogosto olajšale. Na podlagi medsebojnega zaupanja, ki je temelj tesnega sodelovanja sodišč držav članic, Uredba v okviru priznavanja in izvrševanja namreč večinoma postavlja manjše zahteve kot mednarodni instrumenti. To je razvidno tudi iz dejstva, da v skladu s členom 35(3) Uredbe pristojnosti sodišč države članice izvora ni dovoljeno naknadno preverjati.

44. Po vsem tem je treba na prvo vprašanje za predhodno odločanje torej odgovoriti:

Člen 71(2)(b), drugi pododstavek, Uredbe (ES) št. 44/2001 je treba razlagati tako, da se ustrezne ureditve posebne konvencije, katere pogodbenici sta država članica izvora in zaprošena država, uporabljajo prednostno pred predpisi Uredbe o pogojih za priznanje in izvrševanje odločb sodišča druge države članice le, če so ureditve konvencije izčrpne in izključne v smislu, da nasprotujejo uporabi Uredbe.

C – *Drugo vprašanje za predhodno odločanje*

45. Z drugim vprašanjem za predhodno odločanje želi Hoge Raad izvedeti, ali je Sodišče pristojno za razlago CMR. Ob podrobnejšem premisleku se pri tem vprašanju pokažeta dva vidika.

46. Pri enem je treba pojasniti, ali Sodišče v okviru uporabe člena 71(2)(b), drugi pododstavek, Uredbe sme preučiti CMR, da bi določilo področje uporabe Uredbe.

47. Pri drugem pa se Hoge Raad s tem vprašanjem za predhodno odločanje loteva nadaljnje zadeve, in sicer želi razlago, ali lahko Sodišče povsem na splošno razlaga posebno konvencijo držav članic, da bi zagotovilo enotno razlago ureditev *lis pendens* konvencije in Uredbe št. 44/2001.

48. Če se pri nadaljnjem preizkušanju vendarle izkaže, da CMR ne vsebuje nobenih predpisov, ki izpodrivajo predpise Uredbe

o priznavanju in izvrševanju, bi bil ta drugi vidik vprašanja za predhodno odločanje hipotetične narave. Kajti v tem primeru nizozemska sodišča v skladu s členom 35(3) Uredbe št. 44/2001 ne bi imela pravice preizkušati pristojnosti izhodiščnega sodišča. Posledično tudi ne bi bilo nobenega povoda za podrobnejšo obravnavo vprašanja, ali je zadevno sodišče ustrezno razlagalo pravilo *lis pendens* iz člena 31 CMR.

49. Odgovor na vprašanje, ali CMR vsebuje predpise, ki izpodrivajo predpise o priznavanju in izvrševanju Uredbe, pa je lahko le rezultat razlage. Zato se mora Sodišče izreči glede vprašanja, ali se bo razlage lotilo samo ali pa jo bo prepustilo nacionalnim sodiščem. Iz tega bo potem tudi razvidno, ali lahko Sodišče v nadaljevanju razlaga neposredno CMR ali le Uredbo glede na CMR.

1. Sporazumi, katerih pogodbenica je Unija

50. Sodišče je v skladu s členom 267 PDEU (prejšnji člen 234 ES) pristojno za razlago pogodb, aktov institucij, organov, uradov ali agencij Unije. V skladu z ustaljeno sodno prakso spadajo k aktom organov tudi mednarodne konvencije, katerih pogodbenica je postala Unija v skladu s postopkom, predvidenim v členu 218 PDEU (prejšnji člen 300 ES). Te konvencije so sestavni del pravnega reda Unije in Sodišče je v okviru tega pravnega reda pristojno za razlago prava s predhodno odločbo. [21]

51. Vendar Unija sama ni pogodbenica CMR, temveč so pogodbenice le države članice, tako da pristojnosti Sodišča za razlago te konvencije ni mogoče neposredno opreti na udeležbo Unije.

2. Analogija z mešanimi sporazumi?

52. Pri CMR sicer ne gre za tako imenovani mešani sporazum, ki so ga zaradi deljene pristojnosti za urejeno stvarno področje sklenile države članice in Unija. Vendar se

21 – Glej sodbe z dne 30. aprila 1974 v zadevi Haegeman, 181/73, Recueil, str. 449, točke od 2 do 6; z dne 30. septembra 1987 v zadevi Demirel, 12/86, Recueil, str. 3719, točka 7; z dne 10. januarja 2006 v zadevi IATA in ELFAA, C-344/04, ZOdl., str. I-403, točka 36; z dne 3. junija 2008 v zadevi Intertanko, C-308/06, ZOdl., str. I-4057, točka 53, in z dne 22. oktobra 2009 v zadevi Bogiatzi, C-301/08, ZOdl., str. I-10185, točki 23 in 24.

predložitveno sodišče v navezavi na sodbo Hermès [22] glede razlage Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (TRIPS) sprašuje, ali ne gre za analogijo s pristojnostmi za razlago v okviru mešanega sporazuma.

53. Mešani sporazumi veljajo tudi za sporazume Unije, ki jih Sodišče vsekakor lahko razlaga v okviru, določenem s pristojnostjo Unije. [23] Vsekakor pa ni vedno mogoče brez nadaljnjega zadevnih področij pristojnosti jasno ločevati med seboj. Tako je Sodišče v sodni praksi glede člena 50 TRIPS pripoznalo, da lahko te določbe o pogojih za začasne ukrepe za zaščito pravic intelektualne lastnine razlaga tudi takrat, ko naj se v konkretnem sporu ne bi uporabljale za zaščito znamke Skupnosti, temveč za nacionalno znamko. [24] Sodišče je to utemeljilo z dejstvom, da se neodvisno od vrste zadevne znamke za uresničevanje člena 50 TRIPS uporabljajo isti nacionalni predpisi, tako da je njihova enotna razlaga lahko zaželena. [25]

54. Predložitveno sodišče se sprašuje, ali iz te sodne prakse izhaja, da Sodišče lahko razlaga pravilo *lis pendens* iz CMR, čeprav ga ne vsebuje sporazum, ki ga je sklenila Unija. Hkrati bi lahko obstajala podobna potreba po enotni razlagi člena 31 CMR in člena 27 Uredbe št. 44/2001.

55. Sodišče je v sodbi Hermès sicer poudarilo, da ima Skupnost jasen interes, da se predpis, ki se uporablja tako za zadeve nacionalnega prava kot za zadeve prava Skupnosti, ne glede na pogoje, pod katerimi naj bi bil uporabljen, razlaga enotno, da bi se v prihodnosti izognili različnim razlagam. [26]

56. Iz tega pa ni mogoče izpeljati zapovedi prava Skupnosti, da je treba ureditve *lis pendens* iz CMR in Uredbe št. 44/2001 prav tako razlagati enotno. Kajti, pri TRIPS gre za sporazum, v katerem je udeležena Unija. Njegove določbe so prenesene v zakonodajo Skupnosti, tako da je njegova razlaga v tem okviru pomembna.

22 – Sodba z dne 16. junija 1998 v zadevi Hermès, C-53/96, Recueil, str. I-3603.

23 – Glej v opombi 21 navedeno sodbo Haegeman, točke od 2 do 6; v opombi 21 navedeno sodbo Demirel, točka 7; v opombi 22 navedeno sodbo Hermès, točka 29, ter sodbi z dne 14. decembra 2000 v združenih zadevah Dior in drugi, C-300/98 in C-392/98, Recueil, str. I-11307, točka 33, in z dne 30. maja 2006 v zadevi Komisija proti Irski, C-459/03, ZOdl., str. I-4635, točka 84.

24 – V opombi 22 navedena sodba Hermès, točka 32, in v opombi 23 navedena sodba Dior in drugi, točki 47 in 48.

25 – V opombi 22 navedena sodba Hermès, točka 32, in v opombi 23 navedena sodba Dior in drugi, točki 47 in 48.

26 – V opombi 22 navedena sodba Hermès, točka 32.

57. Nasprotno pa sta CMR in Uredba št. 44/2001 različna pravna instrumenta, ki v skladu s členom 71 Uredbe obstajata neodvisno drug od drugega: Uredba ne posega v predpise CMR o sodni pristojnosti. Zato drugače kot na področju TRIPS ali tudi na področju konkurenčnega prava [27] v tukaj obravnavanem razmerju med Uredbo št. 44/2001 in CMR ni prepletanja predpisov, ki se uporabljajo za dejanska stanja, urejena s pravom Unije, s predpisi, ki urejajo dejanska stanja zunaj področja uporabe prava Unije. Posledično ni primerljivega interesa Unije za enotno razlago uporabnih pravnih predpisov, ki bi lahko upravičil razširitev pristojnosti razlage Sodišča na predpise CMR.

3. Razlaga sporazumov, v katerih Unija ni pogodbenica

58. Sporazumi, ki so jih sklenile le države članice, običajno niso sestavni del pravnega reda Unije in je ne zavezujejo. [28] Zato načeloma tudi ni naloga Sodišča, da razlaga take sporazume. [29] Vendar obstaja nekaj skupin primerov, v katerih je Sodišče vendarle sprejelo pristojnost za razlago sporazumov, čeprav jih ni sklenila Unija (oziroma takratna Skupnost).

a) Pristojnost za razlago zaradi funkcionalnega nasledstva

59. Sodišče je izjemoma prevzelo pristojnost za razlago v zvezi z nekdanjim Sporazumom GATT („GATT 1947“), preden je takratna Skupnost pristopila k STO. To je utemeljilo z dejstvom, da je Skupnost, ki sama sicer ni bila podpisnica sporazuma, prevzela obveznosti držav članic iz sporazuma. Ustrezne pristojnosti so bile z držav članic na Skupnost prenesene v členih 111 in 113 Pogodbe EGS. Skupnost je na podlagi takrat veljavnega člena 114 Pogodbe EGS „v imenu Skupnosti“ sklenila predvsem sporazuma o carinah in trgovini v okviru GATT. [30]

27 – Glej tudi sodbi z dne 14. decembra 2006 v zadevi Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (C-217/05, ZOdl., str. I-11987, točka 20) in z dne 11. decembra 2007 v zadevi Ente Tabacchi Italiani (C-280/06, ZOdl., str. I-10893, točka 26).

28 – Glej v tem smislu sodbi z dne 14. julija 1994 v zadevi Peralta (C-379/92, Recueil, str. I-3453, točka 16) in z dne 24. junija 2008 v zadevi Commune de Mesquer (C-188/07, ZOdl., str. I-4501, točka 85) ter točko 84 mojih sklepnih predlogov, predstavljenih 13. marca 2008 v tej zadevi.

29 – Glej sodbi z dne 27. novembra 1973 v zadevi Vandeweghe (130/73, Recueil, str. 1329, točka 2) in z dne 2. avgusta 1993 v zadevah Levy (C-158/91, Recueil, str. I-4287, točka 21); v opombi 28 navedeno sodbo Peralta, točka 16, in v opombi 21 navedeno sodbo Bogiatzi, točka 24.

30 – Sodba z dne 12. decembra 1972 v zadevi International Fruit Company (21-24/72, Recueil, str. 1219, točke od 15 do 18). Glej tudi v opombi 28 navedeno sodbo Peralta, točka 16; v opombi 21 navedeno sodbo Intertanko in drugi, točka 48; v opombi 28 navedeno sodbo Commune de Mesquer, točka 85, in v opombi 21 navedeno sodbo Bogiatzi, točka 25.

60. Unija je na področju mednarodnega civilnega prava v skladu s členom 81(2)(a) PDEU (prejšnji člen 65 ES) pristojna za sprejemanje ukrepov, ki zagotavljajo priznavanje in izvrševanje sodnih odločb in odločb v zunajsodnih zadevah v civilnem in gospodarskem pravu. Poleg tega je sodišče v izvedenskem mnenju 1/03 ugotovilo, da ima Unija medtem tudi izključno zunanjo pristojnost za sklepanje mednarodnih sporazumov na tem področju. [31]

61. Vendar CMR le obrobno ureja vprašanja civilnega postopka. V ospredju so ureditve pogodbe o cestnem prevozu blaga. Čeprav ima Unija, recimo oprta na določbe o prometu (člen 90 in naslednji PDEU) ali približevanju prava (člen 114 PDEU), morebiti konkurenčno pristojnost, ni razvidno, da bi ta pooblastila že obsežno uporabljala. Funkcionalnega nasledstva Unije glede pristojnosti držav članic v okviru CMR že zato ni mogoče upoštevati. [32]

62. Kot sem sicer že podrobneje razložila v sklepnih predlogih v zadevi Intertanko [33], je – popolnoma neodvisno od obsega pristojnosti Unije – dvomljivo, ali že sam obstoj ustreznih pristojnosti zadošča za predpostavko povezave Unije z mednarodnimi obveznostmi držav članic in ustrezne pristojnosti Sodišča za razlago. GATT je v tem smislu poseben primer, saj je bil prenos trgovinsko-političnih pristojnosti izrecno urejen v takratni Pogodbi EGS. Poleg tega je zaradi svetovnega trgovinskega sistema, ki je temeljil na nadaljnjem razvoju, obstajala posebna potreba po funkcionalnem nasledstvu.

63. Nasprotno pa je CMR sporazum, ki so ga podpisale le države članice in zadeva ureditve civilnopravnih razmerij. Nima podobne razvojne narave, kot jo je imel GATT.

64. Na področju sodne pristojnosti ter priznavanja in izvrševanja sodb predvsem ureditev člena 71 Uredbe št. 44/2001 govori proti temu, da bi morala Unija tako rekoč stopiti na mesto držav članic kot stranka sporazumov na posebnih pravnih področjih. Kajti po tej določbi naj bi sporazumi držav članic ostali nedotaknjeni kljub dejavnosti zakonodajalca Unije.

31 – Izvedensko mnenje 1/03 z dne 7. februarja 2006 (ZOdl., str. I-1145).

32 – Glej v tem smislu v opombi 21 navedeno sodbo Intertanko in drugi, točka 49, in v opombi 21 navedeno sodbo Bogiatzi, točka 33.

33 – V opombi 21 navedeni sklepni predlogi, predstavljeni 20. novembra 2007 v zadevi Intertanko in drugi, točka 40 in naslednje.

b) Pristojnost za razlago mednarodnega običajnega prava, ki temelji na konvencijskem pravu

65. Sodišče dalje razlaga določbe sporazumov po konvencijskem pravu, ki jih Unija ni sklenila, kadar so kot odraz določb običajnega prava splošnega mednarodnega prava zavezujoče tudi za Unijo in se tako uporabljajo kot merilo za veljavnost ravnanj organov Unije. [34] Predpisi CMR vendarle nimajo temu primernega pomena.

c) Pristojnost za razlago zaradi posebnega prenosa pristojnosti

66. Sodišče je pristojno tudi za razlago mednarodnega sporazuma, ki je povezan s predmetom pogodb, kadar mu pogodbenice izrecno priznajo tako pristojnost. Kot primer take skupine primerov bi lahko navedli protokole k Bruseljski konvenciji in Evropski konvenciji o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih. [35]

67. Vendar CMR ne določa nikakršnega izrecnega prenosa pristojnosti na Sodišče. Nasprotno, člen 47 CMR predvideva, da je za razlago določb CMR pristojno Mednarodno sodišče. Ta pristojnost se seveda nanaša le na spore med državami pogodbenicami in ne izključuje pristojnosti nacionalnih sodišč za razlago CMR v posamičnem primeru niti – po potrebi – pristojnosti Sodišča Evropske unije.

d) Pristojnost za razlago zaradi napotitve

68. V skladu s sodno prakso lahko Sodišče razlaga posamezne določbe mednarodnih sporazumov, kadar se na te določbe sklicujejo

34 – Sodbi z dne 24. novembra 1992 v zadevi Poulsen in Diva Navigation (C-286/90, Recueil, str. I-6019, točka 9 in naslednja) in z dne 16. junija 1998 v zadevi Racke (C-162/96, Recueil, str. I-3655, točka 45) ter v opombi 21 navedena sodba Intertanko, točka 51.

35 – Glej Protokol o razlagi Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah s strani Sodišča, podpisan v Luxembourgu dne 3. junija 1971 (UL 1975, L 204, str. 28), in Prvi protokol o razlagi Konvencije o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih s strani Sodišča Evropskih skupnosti, predložene v podpis 19. junija 1980 v Rimu (UL 1989, L 48, str. 1).

določbe prava Unije [36] ali kadar se sprejme zakonodaja Unije zaradi prenosa določb mednarodnih konvencij v Unijo. [37]

69. Vendar člena 71 Uredbe št. 44/2001 ni mogoče enačiti s tovrstnimi napotitvenimi predpisi. Člen 71 se sicer sklicuje na posebno konvencijo držav članic. Vendar s tem njene določbe tako rekoč niso vključene v zakonodajo Unije. Člen 71 prej omejuje področje Uredbe, da bi omogočil nadaljnjo uporabo konvencije kot akta držav članic.

70. Nasprotno je videti, da predložitveno sodišče tehta vključitev Konvencije, navedene v členu 71 Uredbe, v Uredbo in se pri tem navezuje na izjavo v poročilu Schlosser [38],

da je treba določbe posebnih konvencij o pristojnosti načeloma obravnavati kot ureditve pristojnosti v Bruseljski konvenciji.

71. Navedena izjava naj bi vendar le pojasnila, da so pristojnosti, utemeljene s posebnimi konvencijami, enakovredne pristojnostim iz Bruseljske konvencije. Pristojnost, ki temelji na posebni konvenciji, ne sme nasprotovati priznavanju in izvrševanju sodbe v drugi državi članici, čeprav država članica, zaprošena za priznanje, ni podpisnica posebne konvencije. [39]

72. Iz navedenega odlomka poročila Schlosser torej ne izhaja, da so vse ureditve iz posebnih konvencij tako rekoč vključene v Uredbo št. 44/2001 in s tem v zakonodajo Unije. To bi jasno nasprotovalo besedilu člena 71, po katerem Uredba ne *vpliva* na posebne konvencije.

36 – Glej sklicevanja v Uredbi Sveta (ES) št. 40/94 z dne 20. decembra 1993 o znamki Skupnosti (UL 1994, L 11, str. 1) na Pariško konvencijo o varstvu industrijske lastnine. Zato je Sodišče njene določbe razložilo v sodbi z dne 11. marca 2003 v zadevi Ansul (C-40/01, Recueil, str. I-2439, točka 32 in naslednja). Člen 11 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL L 338, str. 1) se na primer dalje sklicuje na izvajanje postopka vračila v skladu s Konvencijo z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodne ugrabitve otrok.

37 – Sodbi z dne 22. junija 1989 v zadevi Fediol proti Komisiji (70/87, Recueil, str. 1781, točka 19) in z dne 7. maja 1991 v zadevi Nakajima proti Svetu (C-69/89, Recueil, str. I-2069, točka 31).

38 – Navedeno v opombi 18, točka 240.

39 – Nasprotno glej pridržek glede priznavanja in izvrševanja sodbe, ki je bila izdana na podlagi pravila o pristojnosti, ki velja le v državi izvora, iz člena 57(4) Luganske konvencije o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, ki je bila 16. septembra 1988 sklenjena v Luganu (UL 1988, L 319, str. 9).

e) Vmesni predlog

73. Kot vmesni predlog je tako mogoče navesti, da CMR ni mednarodnopravni sporazum, ki je v širšem smislu del pravnega reda Evropske unije. Zato Sodišče ni pristojno za neposredno razlago tega sporazuma držav članic.

4. Razlaga člena 71 Uredbe št. 44/2001 glede na ureditve CMR

74. Stranke v postopku soglašajo, da mora biti Sodišče v okviru razmejitve področij uporabe Uredbe št. 44/2001 in posebnih konvencij držav članic pristojno, da preuči vsebino zadevnih konvencij.

75. Tako je Sodišče v sodbi Tatry v okviru člena 57 Bruseljske konvencije, ki je predpis predhodnik člena 71 Uredbe št. 44/2001, preučilo, ali uporaba pravila *lis pendens* v členu 21 Bruseljske konvencije posega v Mednarodno konvencijo o začasnem ustavljanju morskih ladij. [40] Vendar ni podrobneje utemeljilo, od kod izhaja njegova pristojnost za razlago navedene mednarodnopravne konvencije držav članic.

76. Menim, da je ravnanje Sodišča v tej zadevi pravilno, in se strinjam z mnenjem strank v obravnavanem postopku, da Sodišče mora biti pristojno, da upošteva vsebino konvencije držav članic na posebnem pravnem področju v okviru uporabe člena 71 Uredbe št. 44/2001. Kajti sicer ne bi moglo določiti področja uporabe Uredbe in s tem zagotoviti enotne uporabe prava Unije.

77. Vendar pri tem ne gre za izvirno razlago mednarodnopravnega sporazuma držav članic, temveč za razlago člena 71 Uredbe št. 44/2001 glede vprašanja, kako naj nacionalno sodišče uporablja določbe navedenega sporazuma. Vsebina konvencije torej tako rekoč pomeni pravno in dejansko ozadje za konkretno razlago prava Unije.

78. Sodišče je v tem primeru v podobnem položaju kot v postopku za sprejetje predhodne odločbe, v katerem je obravnavano vprašanje „združljivosti“ nacionalnega predpisa

40 – Navedena v opombi 12, točka 27.

s pravom Unije. V takem postopkovnem položaju sicer ni pristojno, da vsebino nacionalnega predpisa določi za zavezujočo in jo potem na podlagi prava Skupnosti razglasi za izčrpno. Gre bolj za to, da razloži pravo Unije glede na ureditev, ki je oblikovana kot konkreten nacionalni predpis.

79. Kar se na prvi pogled zdi formalizem, ima vendarle trdno pravno ozadje. Sodišče tako namreč ščiti prvotno pristojnost sodišč držav članic za razlago njihovega zadevnega nacionalnega prava, vključno z mednarodnimi sporazumi, ki jih je sklenila zadevna država članica. Tako je prepuščeno predložitvenemu sodišču, da izčrpno preizkusi nacionalno pravo glede na razlago Sodišča in ga ne uporabi, če je v nasprotju s pravom Unije.

80. Iz tega glede vprašanja o razlagi CMR izhaja, da Sodišče sicer lahko upošteva vsebino CMR pri razlagi člena 71 Uredbe št. 44/2001. Vendar na tem utemeljeno razumevanje upoštevnih določb CMR nacionalnih sodišč ne zavezuje. So pa zavezana spoštovati razlago člena 71 Uredbe, ki jo je Sodišče sprejelo na podlagi tolmačenja ureditev CMR.

81. Tukaj predstavljeno razumevanje razdelitve nalog med predložitvenim sodiščem in Sodiščem v okviru člena 71 Uredbe št. 44/2001 najde vzporednico v sodni praksi glede člena 351 PDEU (prejšnji člen 307 ES).

82. Tudi ta predpis ureja kolizijo obveznosti iz starega sporazuma držav članic in prava Unije. Poleg tega je Sodišče v sodbi Levy [41] navedlo, da ni naloga Sodišča, da v okviru postopka za sprejetje predhodne odločbe ugotovi, katere obveznosti ima zadevna država članica iz prejšnjega mednarodnega sporazuma, in da določi njegove meje tako, da je mogoče preučiti, koliko te obveznosti nasprotujejo uporabi zadevnega pravnega akta takratne Skupnosti, temveč mora to storiti nacionalno sodišče.

41 – V opombi 29 navedena sodba Levy, točka 21. V sodbi z dne 18. novembra 2003 v zadevi Budějovický Budvar (C-216/01, Recueil, str. I-13617) Sodišče sicer na široko navaja pomisleke glede veljavnosti dvostranskega sporazuma (točka 148 in naslednje), vendar končne ugotovitve o tem prav tako prepusti predložitvenemu sodišču (točka 163).

83. V sodni praksi glede člena 351 PDEU je Sodišče naložilo obveznost, da je treba stare sporazume držav članic razlagati čim bolj usklajeno s pravom Unije. [42] Zato je treba pretehtati, ali ustrezna zapoved skladne razlage velja za kolizijo konvencij držav članic in Uredbe št. 44/2001, kot je urejena v členu 71 Uredbe. To bi bilo recimo lahko pomembno za vprašanje, ali je treba pravilo *lis pendens* iz člena 31 razlagati usklajeno s členom 27 Uredbe št. 44/2001.

84. Različno oblikovana rešitev morebitnih kolizij določb iz člena 351 PDEU na eni strani z določbami iz člena 71 Uredbe št. 44/2001 na drugi zavrača prevzem obveznosti skladne razlage v okviru člena 71 Uredbe.

85. Pri tem je treba najprej omeniti, da se člen 351 PDEU v skladu z ustaljeno sodno prakso ne uporablja za razmerja med državami članicami. [43] Ta določba torej nima neposrednega pomena za obravnavani primer, v katerem naj bi uporabili ureditve CMR v postopku glede dveh držav članic.

86. Popolnoma neodvisno od tega pa v zadevo ne bi posegel niti člen 351 PDEU. Ta določba temelji na predpostavki, da morajo države članice konec koncev zagotoviti veljavnost PEU in PDEU, tako da v okviru pravno mogočega odpravijo protislovne zaveze konvencijskega prava s prilagoditvijo pogodb ali v nujnem primeru tudi z odpovedjo zadevnih sporazumov. [44] V tem je tako rekoč slabost obveznosti skladne razlage.

87. Kot določa člen 351 PDEU, je treba kolizijo med zavezo držav članic iz konvencijskega prava – tukaj iz CMR – in določbami prava Unije – tukaj Uredbe št. 44/2001 – vnaprej izključiti z omejitvijo področja uporabe člena 71 Uredbe. S to ureditvijo je zakonodajalec namenoma dopustil soobstoj Uredbe s posebnimi ureditvami v konvencijah tudi v razmerju med državami članicami, da bi

42 – Glej v opombi 41 navedeno sodbo Budějovický Budvar, točka 169.

43 – Glej sodbo z dne 22. septembra 1988 v zadevi Deserbais (286/86, Recueil, str. 4907, točka 18) in v opombi 21 navedeno sodbo Bogiatzi, točka 19.

44 – Sodba z dne 4. julija 2000 v zadevi Komisija proti Portugalski, C-84/98, Recueil, str. I-5215, točka 58.

lahko dal prednost posebni ureditvi.[45] Zato tudi ni potrebna prilagoditev ali skladna razlaga konvencij, da bi se po možnosti izognili odstopanjem od prava Unije.

5. Predlog glede drugega vprašanja za predhodno odločanje

88. Na drugo vprašanje za predhodno odločanje je torej treba odgovoriti, da Sodišče ni pristojno za razlago CMR. Naloga Sodišča pa je, da razloži, kako naj nacionalno sodišče uporablja člen 71 Uredbe št. 44/2001 glede tistih predpisov CMR, ki zadevajo področje uporabe Uredbe št. 44/2001, in v zvezi s tem upošteva vsebino predpisov CMR.

D – *Tretje in četrto vprašanje za predhodno odločanje*

89. S tretjim vprašanjem za predhodno odločanje želi Hoge Raad izvedeti, ali je treba ureditve iz člena 31(3) in (4) CMR razlagati tako, da izvrševanja ne urejajo izčrpno, tako da je mogoče obenem uporabiti ustrezne ureditve iz Uredbe št. 44/2001. Obravnavati ga je treba skupaj s četrtim vprašanjem, ki se konkretno nanaša na preizkus pristojnosti sodišča države članice izvora kot morebiten pogoj za izvrševanje v skladu s CMR.

90. Glede na odgovor na drugo vprašanje za predhodno odločanje pa je treba ti vprašanji preoblikovati. Tako je treba preizkusiti, ali je mogoče predpise, kot je člen 31(3) in (4) CMR, obravnavati tako, da ne pomenijo izčrpne ureditve pogojev za priznavanje in izvrševanje v smislu člena 71(2)(b), drugi pododstavek, prvi stavek, Uredbe št. 44/2001, tako da se še naprej uporabljajo ustrezne določbe Uredbe in zlasti, da je izključen preizkus pristojnosti izhodiščnega sodišča v izvršilnem postopku.

91. V skladu s členom 31(3) CMR je izvršljiva sodba sodišča države pogodbenice CMR izvršljiva v vseh drugih državah pogodbenicah takoj, ko so izpolnjene zahteve obličnosti, ki so v ta namen predpisane v zadevni upoštevni

45 – Nasprotno glej člena 59 in 60 v opombi 36 navedene Uredbe št. 2201/2003, ki tej uredbi pri razmerju med državami članicami dajeta prednost pred mednarodnimi pravnimi instrumenti.

državi članici. V členu 31(4) CMR je podrobneje določeno, za katere odločbe, ki končujejo postopek, velja tretji odstavek.

92. Člen 31(3), drugi stavek, CMR kot negativen pogoj še določa, da izpolnitev teh zahtev obličnosti ne sme voditi v „stvarno revizijo“ sodbe („aucune revision de l'affaire“; „shall not permit the merits of the case to be re-opened“).

93. Tako je videti, da navedeni predpisi CMR pogojev za izvrševanje ne urejajo izčrpno, temveč le toliko, kolikor vsebujejo napotilo na nacionalne ureditve. Edino, kar je določeno za izvršilno sodišče, je prepoved stvarne revizije. Ker v CMR ni ustreznih nadaljnjih določb, je treba izhajati iz dejstva, da se napotilo na „zahteve obličnosti“ v državi izvrševanja izčrpno sklicuje na ureditve priznavanja in izvrševanja, ki veljajo v tej državi, recimo na postopek podeljevanja *eksekvature*, vključno s preizkusom za to zahtevanih materialnih pogojev za izvršitev, na primer združljivosti odločbe, ki jo je treba izvršiti, z javnim redom (*ordre public*).

94. To pojmovanje je podprto z zgodovinskim okvirom konvencije. V času sklenitve pogodbe leta 1956 je bilo v nekaterih državah pogodbenicah običajno, da so v okviru priznavanja in izvrševanja stvarno preizkusili tuje sodbe. V teh okoliščinah je treba sklicevanje na „zahteve obličnosti“ razumeti kot napotilo na „formalno“ naravo nadzora („contrôle de la régularité formelle“) ob odpovedi stvarni reviziji – ki je izrecno prepovedana s členom 31(3), drugi stavek, CMR. [46] „Zahteve obličnosti“ v tem smislu pomenijo tudi vse pogoje izvrševanja v skladu z nacionalnim pravom, razen vsebinske pravilnosti odločbe.

95. Posledično je treba izhajati iz dejstva, da ureditve, kot so opisani predpisi CMR, pogojev za izvrševanje ne urejajo izrpno. V skladu s členom 71(2)(b), drugi pododstavek, prvi stavek, Uredbe št. 44/2001 ustrezni predpisi torej ne nasprotujejo uporabi členov od 38 do 52 Uredbe v odnosu med državami članicami.

96. Člen 31 CMR sicer obravnava pogoje izvrševanja, vendar ustrezne ureditve niso

46 – R. Loewe, Erläuterungen zum Übereinkommen vom 19. Mai 1956 über den Beförderungsvertrag im internationalen Straßengüterverkehr (CMR) (Pojasnila h Konvenciji o pogodbi za mednarodni cestni prevoz blaga z dne 19. maja 1956 (CMR)), *European Transport Law* 11 (1976), 503, 583; H. Jesser-Huß (navedeno v opombi 7, člen 31 CMR, točka 37).

posebej prilagojene položaju na področju cestnega prevoza blaga. [47] Tudi to govori proti temu, da bi dopustili, da se določbe Uredbe o priznavanju in izvrševanju umaknejo v ozadje.

97. Preizkusiti je še treba, ali predpisi, kot jih vsebuje CMR, ob odstopanju od člena 35(3) Uredbe št. 44/2001 določajo, da je preizkus pristojnosti izhodiščnega sodišča obvezen pogoj za izvrševanje.

98. To bo deloma zagovarjano ob sklicevanju na povezavo tretjega in prvega odstavka člena 31 CMR. Medtem ko člen 31(3) razlaga „spor v smislu prvega odstavka“, določba implicitno določa, da izvršilno sodišče preizkuša tudi pristojnost izvornega sodišča, urejeno v prvem odstavku. [48] Ta razlaga je utemeljena z nujnostjo zaščite neuspešne stranke pred pravili CMR za izvrševanje, za katere velja, da gredo predaleč. [49]

99. Ob besedilu iz člena 31(1) CMR se vendarle zdi bolj prepričljivo, da bi napotilo v členu 31(3) na spor v smislu prvega odstavka razumeli kot napotilo na „spore iz prevoza po tej konvenciji“, navedene v prvem odstavku. [50] Poleg tega prvi odstavek ureja le vprašanje krajevne pristojnosti, ne pa nedopustnosti nadaljnje pritožbe pri drugačni vrsti litispendence, ki je urejena v drugem odstavku.

100. Tako ureditve CMR ne zahtevajo nujno nadzora pristojnosti izvornega sodišča. Če nacionalni predpisi o priznavanju in izvrševanju predvidevajo tak preizkus, CMR temu nadzoru niti ne nasprotuje.

101. V Evropski uniji je revizija pristojnosti v skladu s členom 35(3) Uredbe št. 44/2001 izključena. Ker v obravnavanem okviru ni na voljo druge izčrpne ureditve, ta ureditev, ki temelji na načelu *favor executionis*, ne stopi v ozadje v skladu s členom 71(2)(b) Uredbe.

47 – Glej P. de Meij, *Samenloop EEX-Verordening met bijzondere verdragen*, Deventer 2003, str. 251 in 287.

48 – Glej tudi dokazila v A. Messent/D. A. Glass, *Hill & Messent – CMR: Contracts for the International Carriage of Goods by Road*, 3. izdaja., London 2000, točka 10.48 in opomba 103.

49 – Glej dokazila pri H. Jesser-Huß (navedeno v opombi 7, člen 31 CMR, točka 36, in opombah 116 in 117).

50 – Tako posledično tudi H. Jesser-Huß (navedeno v opombi 7, člen 31 CMR, točka 36).

102. Na tretje in četrto vprašanje za predhodno odločanje je treba tako odgovoriti, da predpisi, kot je 31(3) in (4) CMR, ne pomenijo izčrpne ureditve pogojev za priznavanje in izvrševanje v smislu člena 71(2)(b), pododstavek 2, stavek 1, Uredbe št. 44/2001 in ne zahtevajo posebej preverjanja pristojnosti izhodiščnega sodišča, tako da se uporabljajo zadevne ureditve Uredbe št. 44/2001.

E – *Peto in šesto vprašanje za predhodno odločanje*

103. Glede na odgovore na prva štiri vprašanja za predhodno odločanje na peto in šesto vprašanje ni treba odgovoriti, saj sta bili postavljeni le podredno.

V – Predlog

104. Na podlagi zgoraj navedenih premislekov Sodišču predlagam, naj na vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je predložilo Hoge Raad, odgovori:

1. Člen 71(2)(b), drugi pododstavek, Uredbe (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da se ustrezne ureditve posebne konvencije, katere pogodbenici sta država članica izvora in zaprošena država, uporabljajo prednostno pred predpisi Uredbe o pogojih za priznanje in izvrševanje odločb sodišč druge države članice le, če so ureditve konvencije izčrpne in izključne v smislu, da nasprotujejo uporabi Uredbe.

2. Sodišče ni pristojno za razlago Konvencije o pogodbi za mednarodni cestni prevoz blaga (CMR), podpisane 19. maja 1956 v Ženevi. Naloga Sodišča pa je, da razloži, kako naj nacionalno sodišče uporablja člen 71 Uredbe št. 44/2001 glede tistih predpisov CMR, ki zadevajo področje uporabe Uredbe št. 44/2001, in v zvezi s tem upošteva vsebino predpisov CMR.

3. Predpisi, kot je člen 31(3) in (4) CMR, ne pomenijo izčrpne ureditve pogojev za priznavanje in izvrševanje sodnih odločb v smislu člena 71(2)(b), drugi pododstavek, prvi stavek, Uredbe št. 44/2001 in ne zahtevajo posebnega preverjanja pristojnosti izhodiščnega sodišča, tako da se uporabljajo zadevne ureditve Uredbe.